

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Põllumajandusministri 21. detsembri 2009. a määruse nr 128 „Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liikide loetelu, põllumajandusloomade identifitseerimise ning nende kohta andmete registreerimise viisid ja kord, registreerimistunnistuse väljastamise kord ja veisepassi vorm ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise kord” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõu on ette valmistatud tulenevalt komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/262, milles sätestatakse hobuslaste identifitseerimise meetodeid käsitlevad eeskirjad kooskõlas nõukogu direktiividega 90/427/EMÜ ja 2009/156/EÜ (hobusepassi käsitlev määrus) (ELT L 59, 03.03.2015, lk 1–53) (edaspidi *hobusepassi käsitlev määrus*), jõustumisest 2016. aasta 1. jaanuaril. Hobusepassi käsitlev määrus on Eesti õigusruumis vahetult kohaldatav.

Hobusepassi käsitlev määrus võeti vastu 17. veebruaril 2015 ning sellega tunnistati kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 504/2008, millega rakendatakse nõukogu direktiivid 90/426/EMÜ ja 90/427/EMÜ hobuslaste identifitseerimise meetoditega seoses (ELT L 149, 07.06.2008, lk 3–32). Hobusepassi käsitlev määrus on sisult sarnane kehtetuks tunnistatud komisjoni määrusega (EÜ) nr 504/2008, milles sõnastatakse veelgi täpsemalt hobuslaste identifitseerimise korraldus ja asjaosaliste kohustused ning millega võetakse kasutusele võltsimiskindlam hobusepass. Hobuslaste identifitseerimise süsteemi moodustavad individuaalne hobusepass koos unikaalse elunumbriga, mikrokiip ehk transponder, et tagada seos looma ja passi vahel, aretusühingu andmekogu (tõuraamat) ning riigi keskne register (põllumajandusloomade register).

Seega asendatakse eelnõuga viide komisjoni määrusele (EÜ) nr 504/2008 viitega 2016. aasta 1. jaanuaril jõustunud hobusepassi käsitlevale määrusele ning selle asjakohastele artiklitele hobuslaste passi taotlemise kohta ning hobuslastega tegeleva aretusühingu andmekokku ja põllumajandusloomade registrisse andmete kandmise korra kohta. Riigi tasemel toimib keskne andmete kogumine hobuslaste identifitseerimise kohta põllumajandusloomade registris lisaks aretusühingute enda andmekogudele juba 2010. aastast.

Eelnõu on kaudselt seotud Vabariigi Valitsuse määrusega „Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2014. a määruse nr 103 „Põllumajandusloomade register” muutmise”, mis jõustus 18. jaanuaril 2016. a.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi toiduohutuse osakonna loomatervise büroo peaspetsialist Kairi Hüüdma (625 6569, kairi.hyydma@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud õigusosakonna peaspetsialist Arvo-Mart Elvisto (625 6151, arvo-mart.elvisto@agri.ee) ja keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga sõnastatakse uuesti määruse § 1 lõige 4 ja § 8, milles põhiliselt uuendatakse viiteid seoses uue hobusepassi käsitleva määrusega. Hobusepassi käsitlev määrus on Eesti õigusruumis vahetult kohaldatav. Hobusepassi käsitlev määrus on sisult sarnane 1. jaanuaril 2016. kehtetuks tunnistatud komisjoni määrusega (EÜ) nr 504/2008, sõnastades veelgi täpsemalt hobuslaste identifitseerimise korralduse ja asjaosaliste kohustused. Alates 1. jaanuarist 2016 väljastavad aretusühingud uusi võltsimiskindlaid hobusepasse. Kehtima jäävad kõik enne nimetatud kuupäeva kehtinud hobusepassid, ümber vahetama neid ei pea.

Hobusepassi käsitleva määruse üldine põhimõte on jätkuv loomapidaja vastutus peetava hobuslase eest ja kohustus tagada hobuslase identsuse katkematus kogu looma eluea jooksul. Loomapidaja võib olla looma omanik või üks omanikest, kuid kui ta seda ei ole, tegutseb ta omaniku nimel ja nõusolekul kooskõlas hobusepassi käsitleva määruse, loomatauditõrje seaduse ning selle allaktidega. Loomapidaja mõiste on loomatervise valdkonna põhimõiste. Loomapidaja tagab, et hobusepassi andmed, näiteks teave toiduks sobivuse kohta, transpondri kood, teave omaniku kohta, on õiged. Põllumajandusloomade aretuse seaduse § 17 ja loomatauditõrje seaduse § 11 kohaselt on looma identifitseerimine loomaomaniku kohustus.

Hobuslane identifitseeritakse põllumajandusloomade aretuse seaduse § 17 lõike 2 kohaselt kuue kuu jooksul ja enne võõrutamist ning enne alalist lahkumist sünniettevõttest. Hobuslase identifitseerimiseks passi taotlemiseks ja selle andmete ajakohastamiseks pöördub loomapidaja jätkuvalt põllumajandusloomade aretuse seaduse alusel hobuslaste tõuraamatu pidamiseks tegevusloa saanud ettevõtja (edaspidi *aretusühing*) poole. Vajadusel võib Eestis peetava hobuslase identifitseerimiseks hobusepassi taotleda ka teiselt Euroopa Liidus tegevusluba omavalt hobuslastega tegelevalt aretusühingult. Hobuslase kohta põllumajandusloomade registrisse andmete kandmiseks tuleb hobusepass siiski seejärel esitada Eesti aretusühingule. Aretusühingute loetelu on Veterinaar- ja Toiduameti veebilehel <http://www.vet.agri.ee/?op=body&id=85>.

Hobusepassi käsitleva määruse artikli 11 lõike 2 kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama hobusepassi taotluse esitamise tähtajad, mis on vajalikud erinevate identifitseerimise tähtaegade järgimiseks. Seega nähakse ette tähtaeg, hiljemalt millal peab loomapidaja aretusühingule hobusepassi taotluse koos vajalike andmetega transpondri ja välimiku joonise kohta esitama, et aretusühingule jääks mõistlik aeg juba kehtestatud kuue kuu jooksul või enne hobuslase lahkumist sünniettevõttest nõuetekohane hobusepass väljastada.

Hobuslase identifitseerimiseks paigaldab loomale hobusepassi käsitlevas määruses sätestatud viisil ja korras transpondri jätkuvalt kutsetegevuse luba omav veterinaararst. Transpondri koodi kordumatus tagab põllumajandusloomade registri tehniline lahendus, mis ei lase registrisse kanda mitut sama koodirida. Kehtivas õigusruumis on transpondrite hankimine, müük ja ost vaba. Transpondri koodid erinevad sõltuvalt tootjast. Transponder ja lugerid peavad komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/262 kohaselt vastama ISO 11785 standardile. Hobuslase ainulaadsust kirjeldavad unikaalne elunumber ja passi seerianumber, transponder on ühendus looma ja dokumendi vahel.

Hobuslase identifitseerinud aretusühing kannab pärast 1. jaanuari 2016 väljastatud hobusepasside kohta oma andmekogust kindla loetelu andmeid edasi Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti peetavasse põllumajandusloomade registrisse. Andmete kandmise tähtaeg on hobusepassi käsitleva määruse kohaselt kehtivast lühem, eelnõus jäädakse maksimaalse lubatud tähtaja juurde, milleks on 15 päeva.

Hobusepassi käsitleva määruse artikli 38 lõike 1 andmed kattuvad enamikul juhul komisjoni määruse (EÜ) nr 504/2008 artikli 21 andmetega. Seega kogutakse hobusepassi käsitleva määruse kohaselt alates 1. jaanuarist 2016 nii aretusühingus kui riiklikus registris (põllumajandusloomade register) hobuslase kohta lisaks kehtivale andmekoosseisule järgmist teavet:

- 1) hobusepassi seerianumber;
- 2) märge, kui hobuse kohta on väljastatud teatud põhjustel uus identifitseerimisdokument, identifitseerimisdokumendi duplikaat või asendusdokument;
- 3) riik, kus asub ettevõtte, milles peetakse hobuslast.

Hobuslase pidamise asukohariigina mõistetakse riiki, mis on põllumajandusloomade registrisse kantud loomapidaja aadressiandmetes.

Hobusepassi käsitlev määrus täpsustab tehnilisi nõudeid hobusepassi väljastajale, hobusepassi sisule ja vormile ning duplikaatpassi ja passi asendusdokumendi väljastamise korrale, eesmärgiga suurendada hobusepassi võltsimiskindlust. Seega on muutunud passi jagude järjekord ja numeratsioon, näiteks veterinaaravimite kasutamise jagu on oluliselt ettepoole toodud (varem IX jagu, nüüd II jagu). Uue nõudena trükitakse I kuni III jao lehekülgedele lehekülje number, lehekülgede koguarv, seerianumber ning leheküljed masinneeditakse, et vältida lehekülgede eemaldamist või asendamist. Hobuslase identifitseerimisandmed I jao A-osas kaetakse laminaatkilega või trükitakse nii, et edasine muutmine on võimatu. Duplikaatpassi või asendusdokumendiga hobuslane ei ole ette nähtud toiduks tapmiseks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2015/262.

4. Määruse mõjud

Määrusel puuduvad mõjud, sest komisjoni rakendusmäärus (EL) 2015/262 on vahetult kohaldatav ja eelnõuga võimaldatakse selgemalt tagada hobusepassi käsitleva määruse vahetu rakendatavus. Põhiline mõju on komisjoni rakendusmäärusel (EL) 2015/262 aretusühingutele, kes pidid vähesel määral ajakohastama töökorraldust, et väljastada võltsimiskindlaid hobusepasse. Mõju on siiski väike, sest hobuslase identifitseerimise kord jätkub sisuliselt sarnaselt kehtivale korrale ning andmete edastamine aretusühingutelt põllumajandusloomade registrisse toimib juba 2010. aastast.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne kulusid ega tulusid riigieelarvele. Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet, Veterinaar- ja Toiduamet ning aretusühingud on omavahel teinud koostööd, et tagada hobusepassi käsitleva määruse korrektne rakendatavus.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu väljatöötamisse on kaasatud Veterinaar- ja Toiduamet ning Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet.

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks ministriumidele ning arvamuse saamiseks Eesti Sporthobuste Kasvatajate Seltsile, Eesti Hobusekasvatajate Seltsile, Eesti Traaviliidule, MTÜ-le Vana-Tori Hobuse Ühing, MTÜ-le Eesti Ahhal-Tekiini Assotsiatsioon ja Eesti Tõugu Hobuse Kasvatajate ja Aretajate Seltsile.